

ΤΟ ΟΡΑΜΑ

Του Βασίλη Σεβδαλή

(Από την ανθολογία βραβευμένων έργων του λογοτεχνικού διαγωνισμού του 2011

« Μάρμαρα του Παρθενώνα: ιστορία μιας κλοπής ή η κλοπή της ιστορίας»)

Καθόμουν σε μια πέτρα μπροστά από τον Παρθενώνα, μια μέρα στα μέσα του Νοέμβρη, του πιο ζεστού φθινοπώρου που έζησα ποτέ. Θαύμαζα τον ναό της Παλλάδας, να διαβάσω εκεί, υπό την σκέπη της, ήθελα, μα οι σκέψεις μου αρμένιζαν...

Κάποια στιγμή ακούω φωνές. Μια σχολική τάξη, μάλλον η τελευταία του Δημοτικού, νεαρά παιδιά που τα συνόδευε ένας μεσήλικας δάσκαλος. Τα έβαλε σε κύκλο γύρω του, περίμενε λίγο να ησυχάσουν, κι ύστερα άρχισε να λέει:

- Παιδιά, αυτός είναι ο Παρθενώνας! Και τα μάρμαρα του Παρθενώνα, είναι η ιστορία μας. Η ιστορία μας εντυπώνεται σ' αυτά. Το Κάλλος, το Θείον και τα Μάρμαρα αποτελούν διαχρονική Ενότητα. Εκφράζουν την Ελευθερία, την ελεύθερη βούληση ως αξία και κανόνα ζωής, ως βάση της σχέσης μας με τον Θεό και τους ανθρώπους.

Αφήνω το βιβλίο και αφουγκράζομαι.

- Το Ωραίο του ατομικού και εθνικού άθλου εξιδανικεύεται στο ωραίο και άφθαρτο υλικό μάρμαρο. Ο ωραίος άθλος γίνεται ωραίο άγαλμα, που αποθανατίζει την γενναία πράξη και μας εμπνέει, μας προκαλεί να κάνουμε το ίδιο. Να γίνουμε κι εμείς σαν κι αυτούς, ήρωες.
- Αυτά δεν γίνονται στις μέρες μας, κύριε! τον διέκοψε ένα αγόρι. Οι ήρωες είναι οι βλάκες. Σκοτώνονται, τους παραχώνουν βαθειά στη γη και κανείς δεν τους θυμάται.

Πήρε βαθειά αναπνοή ο δάσκαλος;

- Μπορεί να χεις δίκιο, Λευτέρη. Αλλά πες μου, γιατί σε λένε Λευτέρη;
- Γιατί έτσι λένε τον παππού μου.
- Και γιατί λένε έτσι τον παππού σου;
- Γιατί έτσι τον βάφτισε ο πατέρας του.
- Και γιατί τον βάφτισε έτσι ο πατέρας του;
- Ε, κύριε, δεν ξέρω ακριβώς... Νομίζω ήτανε τότε πόλεμος... Η Ελλάδα ήταν σκλαβωμένη... Και ο πατέρας του ήθελε το παιδί του να ζήσει λεύτερο.
- Αυτό ήθελε ο πατέρας του, Λευτέρη. Έκανε και κάτι;
- Έ, ναι... Πολέμησε και τραυματίστηκε. Και του κάνανε μαρμάρινη προτομή στο χωριό...
- Άρα, κατά κάποιον τρόπο, ήταν κι αυτός ένας μικρός ήρωας! Κι εσύ δεν τον ξέχασες;
- Ε, όχι, κύριε...
- Αυτό, παιδιά, είναι η μνήμη. Είναι η ιστορία, που την αποθανατίζουμε στα μάρμαρα! Χωρίς αυτά, θα ξεχνιόνταν οι πράξεις των προγόνων που μας κράτησαν ελεύθερους. Δεν θα ξέραμε από πού ερχόμαστε και πού πάμε. Θα ήμασταν, όπως λέμε στις μέρες μας, χωρίς Ταυτότητα.

Απολάμβανα τον διάλογο και θαύμαζα την υπομονή του δασκάλου. Πόσο θα ήθελα να είχα γίνει δάσκαλος. Μα σίγουρα δεν έχω το χάρισμα. Δεν μου είναι καθόλου εύκολο να μεταφέρω γνώση. Και με τίποτα δεν διαθέτω την υπομονή...

- Κύριε, εδώ λείπουν μάρμαρα! Έδειχνε ένα κορίτσι την μετώπη του Παρθενώνα.
- Τα μάρμαρα που λείπουν εδώ, Ανθή, βρίσκονται στο Λονδίνο, στο Βρετανικό Μουσείο.
- Ποιός τα πήγε εκεί;
- Ο Λόρδος Έλγιν.
- Τα έκλεψε;
- Ναι, τα έκλεψε!
- Καλά, κλέβουν οι Λόρδοι, κύριε;
- Ναι, κάποτε – κάποτε, κλέβουν και οι Λόρδοι.
- Και είναι όμορφα;
- Πολύ όμορφα!

- Κρίμα που δεν μπορούμε να τα δούμε, κύριε...

Δεν άντεξα στον πειρασμό. Απευθύνθηκα στον δάσκαλο:

- Θέλετε να δείξετε στα παιδιά σας τα μάρμαρα που ξήλωσε από τον Παρθενώνα ο Έλγιν; Πάρτε το βιβλίο αυτό και ξεφυλλίστε το. Εγώ κάθομαι στο πεζούλι και θα περιμένω όσο χρόνο χρειάζεται.

Πριν δείξει εικόνες από το βιβλίο μου, εξιστόρησε:

- Φανταστείτε, παιδιά, ότι βρισκόμαστε στις αρχές του 18ου αιώνα. Από την μια μεριά η Οθωμανική αυτοκρατορία με πρωτεύουσα την Κωνσταντινούπολη, και από την άλλη μεριά η κραταιά Βρετανική αυτοκρατορία, που έχει πρέσβη στην Κωνσταντινούπολη τον λόρδο Έλγιν, έναν διπλωμάτη καριέρας. Ως διπλωμάτης ήξερε να επωφελείται από την θέση του και την εύνοια των Οθωμανών.
- Και η Ελλάδα που ήταν; ρώτησε ένα κορίτσι.
- Η Ελλάδα δεν υπήρχε ως κράτος. Υπήρχαν μόνον Έλληνες. Υπόδουλοι στους Τούρκους.
- Και γιατί δεν επαναστάτησαν;
- Επαναστάτησαν. Δεκάδες φορές... Αλλά δεν είναι εύκολο όταν χάσεις την Ελευθερία σου και έχεις έναν δυνάστη στον λαιμό σου, ό,τι είδους δυνάστης και αν είναι, ακόμα και οικονομικός, δεν είναι εύκολο να γλυτώσεις από αυτόν. Τελικά, με την Μεγάλη Επανάσταση που κάναμε το 1821 καταφέραμε μέσα σε λίγα χρόνια να απελευθερωθούμε. Αλλά μέχρι να γίνουμε κράτος, ο Έλγιν είχε καταφέρει να λεηλατήσει την Ακρόπολη, τον Παρθενώνα, και πολλές άλλες ελληνικές πόλεις, ακόμα και θάλασσες...
- Μας πήρε πολλά αγάλματα, κύριε; ρώτησε ένα αγόρι.
- Πάρα πολλά, Αλέξανδρε. Μόνο από τον Παρθενώνα πενήντα αγάλματα. Κι από όλη την Ελλάδα διακόσια πενήντα τρία.
- Μεγάλη καταστροφή, κύριε!
- Πολύ μεγάλη. Ένας μεγάλος Άγγλος ποιητής και φιλέλληνας, ο λόρδος Βύρων, λέει πως το έργο του Έλγιν ξεπέρασε σε βανδαλισμούς, καταστροφές και αρπαγές, ακόμη και τους Γότθους. Έγραψε μάλιστα ένα ποίημα, το *Child Harold*, στο οποίο στιγματίζει την απόσπαση των γλυπτών από τον Παρθενώνα, και χαρακτηρίζει την πράξη αυτή έγκλημα άξιο βαρβάρων.
- Ένας, κύριε, μόνο ένας! είπε ένα κορίτσι.
- Δεν είναι μόνο ένας, Σταυρούλα. Και ο γάλλος ποιητής Σατωβριάν, που επισκέφθηκε την Ελλάδα στις αρχές του ίδιου αιώνα, στο «Οδοιπορικό» του, θρηνεί για τις καταστροφές των Φράγκων στην Ακρόπολη, όπως και για την πολιορκία της από τον Μοροζίνι, και καταδικάζει πολύ καυστικά την λαφυραγώγηση του Έλγιν. Γράφει, χοντρικά, πως είναι πολύ λυπηρό να διαπιστώνουμε ότι οι πολιτισμένοι λαοί της Ευρώπης έκαναν μεγαλύτερο κακό στα μνημεία των Αθηνών σε διάστημα εκατόν πενήντα χρόνων, από όλους μαζί τους βαρβάρους σε διάστημα πολλών αιώνων.

Απολάμβανα σαν το παιδί τις εξιστορήσεις του δασκάλου και χαιρόμουν που δεν χρειαζόταν να το κάνω εγώ αυτό. Ο δάσκαλος στη συνέχεια έδειξε τις εικόνες από τα αγάλματα του Παρθενώνα που ο Έλγιν πώλησε στο Βρετανικό Μουσείο, τονίζοντας ιδιαίτερα το άγαλμα του Φειδία, τους Κενταύρους και την πομπή των Παναθηναίων.

Πριν καλά – καλά τελειώσει, απευθύνθηκε σ' αυτόν ένα δροσάτο κοριτσόπουλο:

- Να ρωτήσω κάτι τον κύριο που μας έδωσε το βιβλίο;
- Βεβαίως, Νεφέλη. Είμαι σίγουρος πως ο κύριος ...
- Βασίλης. είπα σιγά
- Ο κύριος Βασίλης θα σου απαντήσει.

Ήταν το τελευταίο που ευχόμουνα. Και πριν συνειδητοποιήσω ότι θα έπρεπε να μιλήσω, και μάλιστα σε παιδιά, ρώτησε εκείνη:

- Κύριε Βασίλη, πώς μπόρεσε αυτός ο Άγγλος να σπάσει τόσο όμορφα αγάλματα;
- Ξέρεις..., τραύλισα.

Και δεν ήξερα πώς να συνεχίσω... Μου έφυγε μόνο το «Αθηνά, βάλε το χέρι σου...». Δεν είμαι σίγουρος αν το σκέφτηκα ή το ψέλλισα. Πάντως πήρα βαθειά ανάσα και απάντησα:

- Ξέρεις, Νεφέλη, ξέρετε παιδιά, το κίνητρο του λόρδου Έλγιν ήταν το χρήμα. Πλήρωσε πρώτα ένα μηδαμινό ποσό στους Τούρκους, που ήταν κατακτητές, και δεν σήμαιναν γι αυτούς κάτι τα αγάλματα, καθώς δεν αποτελούσαν κομμάτι της ιστορίας, της τέχνης ή της παράδοσής τους. Και μετά αποφάσισε να τα ξηλώσει από τον Παρθενώνα και να τα μοσχοπουλήσει στην Αγγλία. Βέβαια στην προσπάθειά του να τα αποκόψει από τον ναό τα έσπασε.
- Ναι, αλλά τα αγάλματα ανήκουν στον Παρθενώνα! επέμεινε η Νεφέλη.

- Σωστά, αλλά οι άνθρωποι που λατρεύουν το χρήμα δεν το καταλαβαίνουν αυτό. Τους ενδιαφέρει μόνο να βγάλουν λεφτά, πολλά λεφτά. Από όπου μπορούν. Με το καλό ή με το κακό. Δεν είναι σε θέση, και δεν τους ενδιαφέρει, να κατανοήσουν ότι τα μάρμαρα αυτά, για μας τους Έλληνες, αλλά και τον πολιτισμένο κόσμο, είναι ιερά. Αιώνες επί αιώνων έρχονταν εδώ άνθρωποι, προσεύχονταν στην Θεά Αθηνά, την Προστάτιδα της Πόλης των Αθηνών, και καθαγιάζαν τα αγάλματα με τις υμνωδίες τους και τις προσευχές τους. Τα μεγάλα επιτεύγματα τους τα απέδιδαν στην βοήθεια της Θεάς. Γιατί είχαν ταπεινότητα, πίστευαν ότι εμείς οι άνθρωποι είμαστε ατελείς, και για να πετύχουμε κάτι σπουδαίο, χρειαζόμαστε την βοήθεια του θεού.
 - Για εμάς δεν είναι ιερά, έχουμε άλλη θρησκεία! πετάχτηκε ένα αγόρι.
- Δεν ήξερα τι να απαντήσω, αλλά ευτυχώς παρενέβη ο δάσκαλος:
- Νίκο, βέβαια, αυτή είναι η παλιά θρησκεία. Τώρα έχουμε άλλη. Αλλά η παλιά θρησκεία δεν χάνει την ιερότητά της επειδή εμείς, με το πέρασμα του χρόνου, αποχτήσαμε άλλη. Και όπως εμείς σεβόμαστε ως κάτι το ιερό τους Έλληνες προγόνους μας, έτσι πρέπει να σεβόμαστε ως ιερό, και ό,τι ήταν ιερό γι αυτούς.

Χάρηκα που με ξελάσπωσε ο παιδαγωγός και κέρδισα λίγο χρόνο να σκεφτώ την απάντηση που ακόμα χρωστούσα στην Νεφέλη.

- Μπορώ να συνεχίσω; κοίταξα προς αυτόν.
 - Παρακαλώ, παρακαλώ! εξηγείτε πολύ ωραία.
- Λίγο απρόσμενο, αλλά ενίσχυσε την βούλησή μου να προχωρήσω.
- Νεφέλη, ήμασταν... Ναι, πως μπόρεσε! Όταν κυριεύει την σκέψη μας η επιθυμία να βγάλουμε με κάθε τρόπο λεφτά, τότε όλα τα πράγματα γίνονται μέσον. Κλέβουμε, σκοτώνουμε, κυριεύουμε γι αυτό! Δεν έχουν όρια οι πράξεις μας. Δεν σεβόμαστε την φύση, τους ανθρώπους, τα έργα τέχνης, την πολιτιστική κληρονομιά. Βλέπουμε μπροστά στα μάτια μας το χρήμα, τον χρυσό, και τυφλωνόμαστε. Το σπάσιμο των αγαλμάτων του Παρθενώνα ήταν μια πράξη τύφλωσης για το κέρδος.
 - Ναι, αλλά αυτός ήταν λόρδος, κύριε Βασίλη!
 - Η απληστία, Νεφέλη, χτυπάει όλων την πόρτα. Είτε είναι κανείς φτωχός είτε πλούσιος, είτε ευγενής είτε αγροίκος, είτε Έλληνας είτε ξένος, η απληστία δεν ρωτάει, χτυπά να μπει μέσα. Κι αν της ανοίξεις, όσο πιο ψηλά είσαι στην κοινωνία, τόσο πιο πολύ βλάπτεις.
 - Ναι, αλλά οι Έλληνες δεν καταστρέφουν αγάλματα. επέμεινε εκείνη.
 - Μην είσαι τόσο σίγουρη γι αυτό, Νεφέλη. Αμέτρητα αγάλματα έχουν καταστραφεί από φανατικούς Έλληνες στο παρελθόν. Και όχι μόνο αυτό. Και χιλιάδες χιλιάδων «ζωντανά αγάλματα», εννοώ φιλοσόφους και δασκάλους που σφαγιάστηκαν, όταν δεν θέλησαν ή δεν μπόρεσαν να καταφύγουν στην Περσία και να σωθούν. Αλλά, όλα αυτά είναι τώρα Ιστορία...

Τα παιδιά ήταν πολύ προβληματισμένα μ' όλα αυτά. Κι ο δάσκαλος επενέβη:

- Νεφέλη, και παιδιά, γιατί όλοι το ίδιο ρωτάτε, υπάρχουν πολλοί τρόποι να καταστρέψει κανείς αγάλματα. Όταν επιτρέπουμε στον εαυτό μας, να πνίγεται η Αθήνα στο καυσαέριο, να σκοτεινιάζει ο αττικός ουρανός, καταστρέφουμε τα μάρμαρα! Εμείς οι ίδιοι. Επειδή δεν αναλαμβάνουμε το μερίδιο ευθύνης που μας αναλογεί για την προστασία των αρχαιοτήτων μας...

Πολύ μου άρεσε αυτό που είπε ο δάσκαλος και συμπλήρωσα:

- Κι όταν πάλι, παιδιά, χτίζουμε μέσα ή δίπλα από ιερούς αρχαιολογικούς χώρους για να αναπτύξουμε τάχα τον τουρισμό, τι κάνουμε; Ή, όταν καταστρέφουμε την φύση, την γη, τον αέρα, το νερό που πίνουμε, για να βγάλουμε χρυσάφι ή να στήσουμε βιομηχανίες, πάλι καταστρέφουμε τον ιερό τόπο που μας άφησαν οι πρόγονοί μας. Φανταστείτε, παιδιά, όλη την Ελλάδα ως ένα άγαλμα, που μας άφησαν οι πρόγονοί μας, με εντολή να το κληροδοτήσουμε σε σας, τα δικά μας παιδιά. Κι εμείς το καταστρέφουμε, για το κέρδος, για την τάχα καλοζωία μας. Τι λέτε, αυτό δεν είναι καταστροφή;

Απορούσα με τι ενδιαφέρον με άκουγαν τα παιδιά. Είχα την αίσθηση ότι δημιουργήθηκε μια κάποια οικειότητα μεταξύ μας, καθώς ήθελαν να ακούσουν πιο πολλά από μένα.

- Γιατί κάθεστε εδώ στην πέτρα, κύριε Βασίλη; με ρώτησε ένα κορίτσι.
- Έρχομαι όποτε μπορώ εδώ. Ξεκουράζομαι και απολαμβάνω. Και ονειρεύομαι...
- Γιατί, δεν υπάρχουν άλλα μέρη να πάτε; ξαναρώτησε.
- Βεβαίως και υπάρχουν...
- Αντιγόνη!
- Υπάρχουν, Αντιγόνη, αλλά εδώ νιώθω διαφορετικά. Μου φαίνεται ο αέρας πιο ελαφρύς. Ο ουρανός πιο γαλανός, το φως πιο λαμπερό. Και...

- Και...;
- Και νιώθω να έχω συντροφιά όλους αυτούς τους ήρωες που ζωντανεύουν τα μάρμαρα. Νιώθω ακόμα και αυτούς που τα έχτισαν. Βλέπω αυτούς που μετέφεραν τα μάρμαρα πάνω στις άμαξες. Βλέπω τους μεγάλους καλλιτέχνες που τα λόξεψαν. Αλλά και τις μεγάλες τελετές που γίνονταν. Τα Παναθήναια. Τις Αθηναίες, που νέες σαν κι εσάς ύφαιναν και τοποθετούσαν το πέπλο στο άγαλμα της Θεάς. Και τις μεγάλες πομπές που τέλειωναν σ' αυτό το μέρος... Όλη τη μεγάλη ιστορία του έθνους μας μπορώ και την βιώνω καθήμενος σ' αυτή την πέτρα. Και όλα αυτά με κάνουν και ξεχνιέμαι... Απομακρύνω από την σκέψη μου όλα τα δυσάρεστα της καθημερινότητας μας και ζω σ' έναν κόσμο πιο όμορφο, ειρηνικό, μαγευτικό, σ' ένα άλλο σύμπαν.

Απόρησα πόσο ήσυχα τα παιδιά με άκουγαν. Κάποια είχαν συνεπαρθεί, κάποια χαμογελούσαν.

- Κύριε Βασίλη, έχετε πολύ φαντασία! είπε ο Λευτέρης.
- Φαντασία, Λευτέρη; Μπορεί... αλλά μπορεί και όχι. Ή μάλλον, καλύτερα, δεν είναι φαντασία. Είναι τα μάτια της ψυχής! Όταν τα χωρέσεις όλα στην ψυχή σου, τότε ζωντανεύουν, σου μιλούν, ακούς την σκέψη τους, την ιστορία τους, τους στοχασμούς τους, τους καημούς τους.
- Γιατί, έχουν και καημούς;
- Βεβαίως!
- Για ποιό λόγο;
- Για ποιό λόγο, Λευτέρη...; Ας πούμε για τον χωρισμό! Έκλεψαν τους συντρόφους τους, έκλεψαν τους αγώνες τους, έσπασαν την ενότητά τους, έκλεψαν την ιστορία τους! Δεν είναι αυτός λόγος για να κλαίς; Να έχεις καημό;

Δεν ήμουν πια σίγουρος ότι θα παίνευε πάλι ο δάσκαλος τις εξηγήσεις που έδινε στους μαθητές του. Κάτι μου έλεγε, λιγουλάκι θολά είναι αυτά που λες... Άρχισα να φοβάμαι και ετοιμαζόμουν να ακούσω δυσάρεστες κουβέντες.

Ο δάσκαλος σιωπούσε. Τα παιδιά κοιτάζονταν προβληματισμένα. Εγώ δεν μπορούσα όχι να συνεχίσω, αλλά ούτε και είχα την δύναμη ή διάθεση να βγάλω λέξη από το στόμα μου.

- Λοιπόν παιδιά, να κάνουμε ένα θεατράκι; διέκοψε την σιωπή ο δάσκαλος.
- Ναι...! απάντησαν αυτά λυτρωμένα.

Άρχισα να νιώθω πάλι την γη κάτω από τα πόδια μου.

- Κάνετε τρεις ομάδες, σε ευθεία, με τις πλάτες σας γυρισμένες στον Παρθενώνα. Εσύ, Μαρία, που είσαι ιδιαίτερα εύσωμη και ωραία, θα είσαι η πρώτη ομάδα. Ο Λευτέρης με τον Νίκο η δεύτερη ομάδα. Και τα υπόλοιπα αγόρια και κορίτσια η τρίτη. Όλοι να βλέπετε προς τους επισκέπτες όπως και τα αγάλματα του Παρθενώνα. Είστε αγάλματα του Παρθενώνα!

Δημιουργήθηκαν γρήγορα οι ομάδες.

- Ωραία! έλαμπε από χαρά ο δάσκαλος. Τώρα θα περάσω μπροστά από τα μάτια σας το βιβλίο του κυρίου Βασίλη με τα αγάλματα που έκλεψε ο Έλγιν. Κάθε ομάδα, ανάλογα με τον αριθμό από τον οποίο αποτελείται, θα σχηματίζετε με το σώμα σας, μία παράσταση από τα Ελγίνεια.

Χαράς ευαγγέλια! Τα παιδιά, αφού συμφώνησαν ποιά αγάλματα θα απεικόνιζαν, κοιτούσαν με ζήλο στο βιβλίο για να αποδώσουν με τα σώματά τους πιστά την παράσταση. Σε λίγο, ο χώρος μπροστά στον Παρθενώνα πρόσφερε εξάισιο θέαμα που προσέλκυε τους επισκέπτες του ιερού βράχου. Τα σχολειόπαιδα όμως καθόλου δεν νοιάζονταν γι αυτό. Προσπαθούσαν με αρκετή θεατρικότητα να αποδώσουν με τα σώματά τους τα ελγίνεια μάρμαρα. Απολάμβαναν που οι επισκέπτες τους φωτογράφιζαν ή τους κινηματογραφούσαν με τα κινητά ή τις κάμερές τους. Κι ύστερα αξιοποίησαν τον χρόνο για μια βιαστική ματιά στο βιβλίο με την ιστορία των παραστάσεων.

Στράφηκε σε μένα ο δάσκαλος.

- Θέλετε να υποδυθείτε εσείς τον Έλγιν και εγώ το συνεργείο αποξήλωσης; Εξεπλάγην. Τι σκέψη!

- Ναι, βεβαίως. Αλλά, μια στιγμή...

Κοίταξα γύρω τους τουρίστες που μας παρατηρούσαν.

- Μήπως είναι καλό να συμπεριλάβουμε και αυτούς στο δρώμενο; Φύσηξε με δύναμη τον αέρα από τα πνευμόνια του εκείνος.

- Πολύ καλό, αλλά πώς να συνεννοηθούμε;

Αντιλήφθηκα πως δεν πρέπει να τα πήγαινε και τόσο καλά με τις ξένες γλώσσες.

- Θα κάνω μια προσπάθεια με όποια ξένη γλώσσα ξέρω ή ψευτοξέρω...
- Πολύ καλά.

Πλησίασα μια ομάδα από κινέζους που με μεγάλο ενδιαφέρον φωτογράφιζαν τον ναό αλλά και τα παιδιά. Δοκίμασα με τα αγγλικά μου.

- 'Ελγιν; Γνωρίζετε τον 'Ελγιν;
- Νο!
- Έκλεψε τα αγάλματα που λείπουν από τον ναό, από εκεί πάνω! τους έδειξα το ξεδοντιασμένο δυτικό σέτωμα του Παρθενώνα.
- Yes, yes, Elgin! British Museum!
- Ακριβώς!

Τώρα αρχίζουν τα δύσκολα, σκέφτηκα, και προσπάθησα να τους εξηγήσω το θεατράκι που θα έπαιζαν τα παιδιά.

- Θέλει, κάποιος από σας, να παίξει τον 'Ελγιν;
- Νοοο! φώναξαν τρομαγμένοι.
- Καταλαβαίνω...

Τους ευχαρίστησα.

Είπα να δοκιμάσω την τύχη μου με ένα ζευγάρι που στεκόταν δίπλα και μιλούσε γερμανικά. Μια και τα γερμανικά τα κατείχα καλύτερα, μπορεί κάτι να γίνει, ήλπιζα. Τους εξήγησα το έτοιμά μου.

- Τι μας ζητάτε, άνθρωπε! προσβλήθηκε η γυναίκα. Θέλετε να συμμετέχουμε σε ένα έγκλημα κατά της ανθρωπίνης κληρονομιάς;
- Συγνώμη, κυρία μου! Ένα θεατρικό έργο θα ήταν...
- Ναι, αλλά αναφέρεται σε ανοσιούργημα...

Τους άφησα με πολύ βαριά καρδιά και γύρισα στον δάσκαλο. Άκουσα όμως πίσω μου την φωνή του άνδρα. Ενός ηλικιωμένου με παιδικό πρόσωπο, που μου θύμιζε έναν συμφοιτητή μου στο Πανεπιστήμιο.

- Περιμένετε μια στιγμή, κύριέ μου...
- Παρακαλώ...
- Δεν μπορώ να παίξω τον 'Ελγιν. Αλλά, αν δεν έχετε αντίρρηση, μπορώ να παίξω το Βρετανικό Μουσείο. Ξαφνιάστηκα και ενθουσιάστηκα. Εν ασκέπτω χρόνο αναφώνησα;
- Λαμπρά!

Όμως, η σύντροφός του αντέδρασε.

- Τι είναι αυτό, Herbert;
- Μη θυμώνεις, αγαπητή μου Bernandine! Κι εμείς έχουμε βρώμα στο πέτο μας... Με δόλιο τρόπο δεν αφαιρέσαμε τον βωμό της Περγάμου που εκθέτουμε στο ομώνυμο μουσείο του Βερολίνου...;

Η γυναίκα φαινόταν να ηρεμεί. Εγώ ήμουν ο ευτυχέστερος των ανθρώπων.

Ενημέρωσα τον δάσκαλο και τα παιδιά για την απρόσμενη εξέλιξη και συμφωνήσαμε, εγώ να είμαι ο 'Ελγιν και αυτός το συνεργείο αποξήλωσης. Ήρθε και ο Herbert, που πήρε, σε μικρή απόσταση, θέση στη μέση της γραμμής που σχημάτιζαν τα παιδιά, ολόσιος, με ανοιγμένα τα πόδια σε ισοσκελές τρίγωνο, και τα χέρια του τοποθετημένα στους γοφούς να σχηματίζουν επίσης τρίγωνο, εικόνα απόρθητου φρουρίου.

Ο Δάσκαλος έδωσε τις εντολές:

- Ξεκινούμε με την Μαρία, που είναι το ολόσωμο άγαλμα της σχολής του Φειδία. Ο 'Ελγιν με διατάζει, εγώ το αποσπώ και το τοποθετώ πίσω από τον κύριο Herbert, που είναι το Βρετανικό Μουσείο. Εσείς αγάλματα, αντιδράτε όπως νοιώσετε στον ξεριζωμό και την κλοπή.

Ο Δάσκαλος προχώρησε προς την Μαρία, αλλά εγώ τον σταμάτησα.

- Πρώτα πρέπει να γίνει το deal!
- Τί είπατε;
- Πρέπει πρώτα να γίνει η πώληση...

Κοίταξα προς τον Herbert, που χαμογελούσε ευχαριστημένος, και του μίλησα με επιβλητική φωνή, πρώτα στα γερμανικά και μετά στα Ελληνικά:

- Αυτά τα μεγάλα έργα της ακμής της δημοκρατίας των Αθηνών, αγάλματα που κατασκεύασαν θεοί, τα προσφέρω στο Βρετανικό Μουσείο μόνο για 62.440 λίρες!

Αυτός απαντούσε στα γερμανικά:

- Με τίποτε. Επιπλέον, η Βουλή σας κατηγορεί κύριε 'Ελγιν, ότι καταρτίσατε την συλλογή αυτή των μαρμάρων καταχρώντας την ιδιότητα του πρεσβευτή!

- Εάν δεν καταβάλεις το ποσό αυτό, Μουσείο, θα εκθέτω τα μάρμαρα αυτά στην αυλή του ιδιοκτήτού μου μεγάρου.
 - Δυστυχώς για σας, δεν θα το κάνετε αυτό. Χρειάζεστε τα χρήματα, μέινετε από λεφτά!
 - Πόσα θέλετε να δώσετε;
 - Τα αγοράζω για 35.000 λίρες! Μόνο, δεχθείτε την προσφορά μου γρήγορα, γιατί έχω μεγάλη πίεση από τον βουλευτή Χιούγκ Χάμερσλεϋ, που προτείνει να δώσουμε μόνο 25.000 λίρες και όταν θα τα ζητήσει τα μάρμαρα η κυβέρνηση της Αθήνας, το Βρετονικό Μουσείο που θα τα φυλάξει ως τότε, να τα επιστρέψει εκεί, από όπου «απρεπώς ελήφθησαν».
 - It is a deal! αναφώνησα.
- Σφίξαμε τα χέρια.

Πήγα ύστερα στην μία άκρη, σε μέση απόσταση από τα παιδιά και τον Herbert, πήρα ύφος υπερόπτη ευγενή, και δείχνοντας τη Μαρία, φώναξα στον δάσκαλο:

- Ξήλωσέ το! Να το πάμε στην Αγγλία. Εκεί που εμείς οι πολιτισμένοι άνθρωποι θα το προστατέψουμε. Και όχι μόνο αυτό. Θα μεταφέρουμε στο Λονδίνο ολόκληρη την αρχαία Αθήνα! Αυτοί εδώ οι σκλάβοι Έλληνες δεν καταλαβαίνουν την σημασία τους. Και οι Τούρκοι μπορεί να τα κάνουν ασβέστη...

Προχώρησε ο δάσκαλος, έπιασε από τις πλάτες την Μαρία και προσπαθούσε να την αποσπάσει από τα παιδιά και να την σηκώσει από το πλακόστρωτο. Όμως την κρατούσε σφιχτά ο Νίκος, που ήταν το τέλος μιας αλυσίδας που σχημάτιζαν τα παιδιά με τους βραχίονες τους περασμένους ο ένας στον άλλο. Ταυτόχρονα έβγαζαν άναρθρες κραυγές, κλαυθμούς και οδυρμούς:

- Η αδελφή μας... Μας παίρνουν την αδελφή μας! Τη γενιά μας... Το σπλάχνο μας... Το καμάρι μας... Την ιστορία μας...

Εντυπωσιάσαν πολύ τα παιδιά και μαζεύτηκαν γύρω – γύρω οι επισκέπτες που παρακολουθούσαν το έργο τους και αυτά συνέχισαν με περισσότερο πάθος:

- Πού πάνε την κακόμοιρη αδελφή μας...; Την κλέβουν από το σπίτι μας...! Βεβηλώνουν τον Ναό της Παλλάδας... Της Προστάτιδας της Αθήνας. Της Προστάτιδας των Ελλήνων. Της Θεάς της Σοφίας. Οϊμέ - οϊμέ., Κατάρρα... Κατάρρα... Κατάρρα... στα βέβηλα χέρια...!

Ο δάσκαλος προσπάθησε τώρα να αποσπάσει το κεφάλι του αγάλματος και καθώς προσποιούνταν ότι βάζει πολύ δύναμη για να το αποκόψει, έκλεινε εκείνο προς τα μπρός σαν κομμένο. Κι ύστερα έβαλε πάλι δύναμη για να το σηκώσει από το έδαφος. Αλλά ενώ το προσπαθούσε, έπεσε με τις πλάτες προς τα πίσω. Έτρεξα κοντά του ξαφνιασμένος, αλλά εκείνος σηκώθηκε λέγοντας.

- Θα περάσει... Έφαγα στο κούτελο μια σφυριά από τον Φειδία...

Κανείς δεν γέλασε. Έκανε καινούρια προσπάθεια και καθώς το σήκωνε από το έδαφος λύγισαν τα πόδια σαν κομμένα. Έτσι έχοντάς το στην αγκαλιά το μετέφερε πίσω από τον Herbert και το τοποθέτησε γονατιστό και με γερμένο το κεφάλι. Ακριβώς απέναντι από την θέση που στεκόταν πριν.

Την ώρα που ο δάσκαλος γυρνούσε, μία ψιλή μελαχρινή καλλονή, πιθανότατα ηθοποιός, που δεν είχα πάρει είδηση πως στεκόταν δίπλα μου, άφησε καταγής τα δύο βιβλία που κρατούσε, πήγε και στάθηκε μπροστά από την Μαρία με το πρόσωπο προς τους επισκέπτες της Ακρόπολης, και άρχισε να μοιρολογεί:

Αγαπητέ προσκυνητή, που με θωρείς,
τη μαύρη μου τη μοίρα να συλλογιέσαι:
ξακουστή κόρη του Φειδία είμ' εγώ,
άλλον μάστορα σαν κι αυτόν η Ελλάδα δεν γνωρίζει,
κι αυτού τα χέρια μ' έβαλαν,
της Παλλάδας τον ιερό ναό με το κορμή μου να στολίζω,
τον Παρθενώνα,
ήλιο λαμπρό που τον κόσμο ολόκληρο με φώς τον πλημμυρίζει.

Αιώνες αμέτρητους στην Θεάς την δούλεψη ταγμένη,
τιμές γνώρισα πολλές, αυτές που μ' αναλογούσαν,
καθώς οι Έλληνες στην ευσέβεια στους πρώτους των λαών μετριούνται,
και σ' ό,τι καλό, σ' ό,τι λαμπρό, σ' ό,τι μεγάλο,
στην χώρα τούτη σε ανδραγάθημα γινόταν,
το χέρι της Αθηνάς πρώτα αναγνώριζαν,

κι ύστερα το δικό τους.

Σε μέρες πάλι δύστηνες,
που των Ελλήνων το Έθνος, πολλά υπέφερε δεινά,
απ' τη δική του τη διχόνοια, ή των άλλων την απληστία,
πολλοί με ακουμπούσανε, και μαύρο δάκρυ χύναν,
παρηγοριά ζητούσανε, στη σκέπη της Παλλάδας.

Όλα αυτά τα πέρασα, προσκυνητή,
με της σοφίας την υπομονή, που η Θεά διδάσκει.
Ένα μόνο να ξεπεράσω δεν μπορώ κι ούτε να καταλάβω,
κι ολημερίς κι ολονυχτίς με δάκρυα ρωτάω:
Γιατί με αποκόψατε από της Αθηνάς το ιερό το Τέμπλο;
Γιατί τον γαλανό της Αττικής τον ουρανό,
και του Αιγαίου την μυρωμένη αύρα,
να μη μπορώ να χαίρομαι,
όπως τόσους αιώνες;

Αγαπητέ προσκυνητή, που με θωρείς μ' αγάπη,
εμένα που λαβώθηκα από του άρπαγα τα χέρια,
έχασα το κεφάλι μου και τα όμορφα μου πόδια,
μη λησμονείς να θυμηθείς και το πικρό μου κλάμα:
πατρίδα έχω ξακουστή, λεύτερη, ευρωπαϊά,
κι αμέτρητα τ' αδέρφια,
που όλα μαζί να σμίξουμε
με πόθο νοσταλγούμε.

Μαρμαρώσαμε όλοι με την ωδή της Μούσας. Εκείνη, ολόρθη σαν κυπαρίσσι, λαμπερή, ήρεμη,
επέστρεψε στην θέση της, δίπλα στα βιβλία της.

Ο δάσκαλος πλησίασε τα αγάλματα της κενταυρομαχίας. Ο Λευτέρης είχε τινάξει ψηλά το στήθος του, πατούσε με το αριστερό του πόδι τον Νίκο, που ήταν βαριά λαβωμένος και γονατισμένος στη γη. Και με το αριστερό του χέρι κρατούσε το πονεμένο κεφάλι του χτυπημένου.

Ο δάσκαλος δυσκολευόταν πολύ στην προσπάθειά να σηκώσει στα χέρια του τον Λευτέρη επειδή εκείνος αντιστεκόταν σθεναρά και με πείσμα. Τον έσπρωχνε με το δεξί του χέρι, έδινε συνεχώς αγκωνιές και μιμούταν τα άλογα που χλιμιντρίζουν. Τα υπόλοιπα παιδιά στο μεταξύ κραύγαζαν:

- Κλέβουν την ιστορία μας... Τα κατορθώματα των ηρώων μας... Οϊμέ – οϊμέ... Κατάρρα... κατάρρα... στον κλέφτη των ιερών και οσίων της πατρίδας μας...

Ο δάσκαλος, που στην προσπάθειά του να σηκώσει τον Λευτέρη είχε ιδρώσει, του έδωσε μια απαλή γροθιά στο στήθος και είπε:

- Σε λάβωσε το βέλος του Θησέα. Τώρα είσαι αδύναμος...

Υποχώρησε ο Λευτέρης και ακολούθησε τον παιδαγωγό του, που τον τοποθέτησε δίπλα στην Μαρία.

Τα παιδιά συνέχιζαν το μοιρολόι:

- Κατάστρεψαν τους γάμους του Πειρίθοου και τις Ιπποδάμειας... Λησμονιούνται οι αγώνες του Ηρακλή και του Θησέα. Οϊμέ, οϊμέ. Κατάρρα... κατάρρα... κατάρρα...

Έπιασε από το μηράτσο ο δάσκαλος τον Νίκο και τον οδήγησε δίπλα στον Λευτέρη που σήκωνε πάλι προκλητικά το στήθος του και περίμενε να πατήσει τον λαβωμένο Νίκο.

Ήμουν όλο αγωνία αν η Μούσα που στεκόταν δίπλα μου, θα μας αγαλλίαζε πάλι με έναν στίχο της. Και, ω του θαύματος, άφησε και πάλι κάτω τα βιβλία της, πήγε και στάθηκε μπροστά από τους νέους, και απάγγειλε:

Εγώ ειμί η Αθηνά,

έργο μου, με την Σοφία μου τους ανθρώπους να φωτίζω,
στον εσωτερικό άθλο του καθενός με το σκληρό εγώ του,
κι όλους μαζί στ' ομαδικό αγώνισμα,
της λεύτερης κι ενάρετης πολιτείας,
νικώντας τα ζωώδη πάθη,
που οι Κένταυροι συμβολίζουν.

Δυστυχείς άνθρωποι,
κλέψατε τους Κενταύρους μου,
σβήσατε το μήνυμά μου!
Πώς θα επιζήσετε χωρίς την διδαχή μου,
που γνώση, σωφροσύνη κι ανθρωπιά
οι άνθρωποι καλούνε;
Απαρνηθήκατε το κοινό καλό,
που πολίτες αρμονικά τον ένα με τον άλλο δένει,
λατρεύσατε τον Εγωισμό,
που ανθρώπους, φύση, και θεό, αιματηρά κεντράει.

Καλοί μου άνθρωποι, όντα με νοημοσύνη,
δικαιοσύνη αποδώσετε,
καθήκον επιτελέστε,
φέρτε πίσω τους Κενταύρους μου,
το σπίτι μου ισορροπία να βρει.
Κι εγώ,
στον ολισθηρό δρόμο που πορεύεστε κι αφανισμό θα φέρει,
θέλω να ρίξω τα φώτα μου,
η αρετή να σας σώσει,
αντίδωρο δικό μου!

Κι ύστερα, με αργά βήματα, γύρισε και στάθηκε δίπλα μου.

Ετοιμαζόταν για την τελευταία προσπάθεια ο δάσκαλος, ώστε να αποσπάσει τα αγάλματα των Παναθηναίων.

Τα παιδιά, εν τω μεταξύ, είχαν σχηματίσει μια ολόκληρη πομπή. Μπροστά τέσσερες ιππείς, τέσσερα εύσωμα αγόρια που είχαν στην πλάτη τους τα τέσσερα πιο μικρόσωμα κορίτσια. Ύστερα τέσσερα κορίτσια που κρατούσαν τις άκρες από ένα χρυσογάλανο σάλι. Και δύο –τρία άλλα που έπαιζαν αυλούς και κιθάρες. Και όλα μαζί κραύγαζαν:

- Μας τραβούνε στην ξενιτιά... Μακριά από την Ελλάδα... Μακριά από την Αθήνα... Μακριά από τον Αττικό ουρανό... Σε μουντές, βροχερές και σκοτεινές χώρες... Οϊμέ – οϊμέ... κατάρρα... κατάρρα... κατάρρα...

Ο δάσκαλος πήρε θέση στην αρχή της πομπής και έκανε νόημα στα παιδιά να τον ακολουθήσουν. Όλοι μαζί κάνοντας ένα μεγάλο τόξο δεξιά από τον Herbert, έπαιρναν θέση δίπλα στον Λευτέρη και τον Νίκο θρηνώντας:

- Θέλουμε να γυρίσουμε στην Πατρίδα... Θέλουμε το σπίτι μας τον Παρθενώνα... Να ενωθούμε με τα αδελφιά μας... Ελάτε όλοι, βοηθείστε... Μην σιωπάτε στην αρπαγή μας... Πολίτες όλου του κόσμου, φωνάξτε, συμπαρασταθείτε...

Κι ύστερα ο δάσκαλος, συγκινημένος, ήρθε και στάθηκε δίπλα μου.

Ήμουν απόλυτα σίγουρος ότι η Μούσα θα τραγουδούσε και πάλι. Τώρα πιο πολύ με απασχολούσε το ποιά θα ήταν η ωδή της. Κι όταν είδα πως ακούμπησε και πάλι τα βιβλία της στο έδαφος και πορευόταν στην θέση των Παναθηναίων, σα να βγήκα από το σώμα μου, ένιωθα να βρίσκομαι σε άλλο κόσμο. Άκουγα την ωδή της από χιλιάδες φωνές, από νεανίδες, λύρες, αυλούς και κιθάρες:

Στα Παναθήναια, στην πομπή του Πέπλου,
παρών να είσαι, Πολίτη της Γης,

εσύ, που ύψωσες μαζί μας την φωνή σου,
κι αγγίξαμε των ανθρώπων τις καρδιές.
Το Θαύμα έγινε,
το κέρδος νικήθηκε,
το Δίκαιον θριάμβευσε,
Ενότητα αποκαταστάθηκε.
Είμαστε' όλοι εδώ,
μαζί σου γιορτάζουμε,
τη νέα Εποχή χαιρετίζουμε,
θυσίες προσφέρουμε,
το μερίδιο που αναλογεί σου δωρίζουμε.

Τα βαριά πέπλα πέσανε,
οι πύλες του κακού κλείσανε,
νέα αυτογνωσία αποκτήσαμε.
Την μακρά πομπή έφιπποι ή πεζή,
νέοι και νέες, γέροι και παιδιά, ακολουθούμε,
τ' αγωνίσματα της νοητής Ελλάδας αναμετρούμε,
νέα νοήματα ζητούμε,
από τις ξεφτισμένες λέξεις και της ασάφειας το σκοτάδι,
ν' απαλλαγούμε.

Χαρά στον Πλανήτη Γη,
που λούζεται στο Φως του Παρθενώνα,
με σταθερό βηματισμό στις Αλήθειας τον δρόμο προχωρεί,
το τίμημα της Λευτεριάς ευψύχως καταβάλλει,
και της Δικαιοσύνης την ζυγαριά
με ευλάβεια κρατάει.

Είχα χαθεί από τον κόσμο τούτο... Βρισκόμουν σε κάποια πορεία προς την Ακρόπολη, ή μακριά στο χρόνο,
ή ο μακρινός χρόνος έσμιγε με τον δικό μας. Χώρος και χρόνος ενώθηκαν, έγιναν στιγμή και σημείο. Ζούσα
ένα όνειρο, έβλεπα ένα όραμα, που ποτέ δεν ήθελα να τελειώσει...

Δεν ξέρω πόσο κράτησε αυτό, ούτε τι γίνονταν γύρω μου, τι έκαναν τα παιδιά, τι απέγινε η Μούσα. Κάποια
στιγμή μόνο ένιωσα το χέρι του δάσκαλου να ακουμπάει την πλάτη μου.

- Ωραία ήταν! μου ψιθύρισε.
- Ναι, όντως! τραύλισα.

Και μετά ένιωθα υποχρεωμένος να δείξω πως γύρισα στην πραγματικότητα:

- Συγχαρητήρια παιδιά. Ήσασταν υπέροχα! Συγχαρητήρια και στον δάσκαλό σας. Πρέπει να είστε περήφανοι γι αυτόν.
- Είμαστε! φώναζαν χαρούμενα τα παιδιά.
- Συγχαρητήρια και σε σας, κύριε Βασίλη! Ελπίζω να ξανασυναντηθούμε...
- Ναι, βεβαίως... Ξέρετε..., εμένα θα με βρείτε πάντα εδώ.
- Πολύ καλά. Αλλά τώρα βιαστείτε... Έρχεται μπουρίνι. Πέφτουν ήδη χοντρές σταγόνες βροχής, ο κόσμος τρέχει...
- Α, ναι, ναι..., Και η Μούσα; Πρέπει να την ευχαριστήσουμε...
- Μην ανησυχείτε, το έκανα εγώ!

Δεν είχα πάρει είδηση ότι στο μεταξύ ο ουρανός είχε σκοτεινιάσει. Και ότι ξέσπασε φθινοπωρινή καταιγίδα.
Σε λίγο άστραφτε και βρόνταγε. Ο ιερός βράχος σχιζόταν στα δύο. Κι ύστερα άνοιξαν οι ουρανοί... Έγινε
παπί. Εμένα όμως δεν μ' ένοιαζε. Κάθισα στην πέτρα μου και απολάμβανα την πομπή των Παναθηναίων...
Τα Ελγίνεια ήσαν εδώ, στον τόπο τους, στο κέντρο της καρδιάς μου.

